

Raideliikenteen valvontasuunnitelma 2025

Sisällys

Raideliikenteen valvontasuunnitelma 2025.....	1
1 Raideliikenteen valvonnan tavoitteet.....	2
1.1 Valvonnan suunnittelun periaatteet.....	2
2 Raideliikenteen valvonnan painopisteet.....	3
2.1 Raideliikenteen valvonnan strategiakauden erityiset painopisteet.....	3
3 Valvonnan toimijaryhmäkohtainen kohdentaminen 2025.....	4
3.1 Turvallisuusjohtamisjärjestelmäauditoinnit ja turvallisuuden hallintajärjestelmien tarkastukset.....	4
3.2 Toimintavarmuusvalvonta.....	5
3.3 Vaarallisten aineiden kuljetusten turvallisuuden valvonta (VAK-valvonta).....	5
3.4 Kaupunkiraideliikenteen valvonta.....	5
3.5 Kalustovalvonta (sis. GOST-kalusto).....	6
3.6 ECM-valvonta.....	6
3.7 Kyberturvallisuuden valvonta.....	6
4 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi.....	7
5 Valvonnasta kerättyjen tietojen käsittely.....	7

1 Raideliikenteen valvonnan tavoitteet

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin raideliikenteen valvonnan tavoitteena on edistää turvallista ja vastuullista toimintaa Suomen raideliikennejärjestelmässä.

Valvontaa suunnitellaan vuosittain Traficomin raideliikenteen valvontastrategiaan pohjautuvalla valvontasuunnitelmalla viraston käytössä olevia tietoja hyödyntäen.

Valvonta suunnitellaan siten, että se kattaa erityyppiset kohteet. Riskiperusteisella valvonnalla huolehditaan siitä, että valvonnan toteutumista ja vaikutuksia seurataan säännöllisesti ja valvontatoimintaa kohdennetaan seurannan tulosten perusteella.

1.1 Valvonnan suunnittelun periaatteet

Traficomin Raideliikenteen valvontastrategia vuosille 2025-2027 ohjaa valvonnan suunnittelua. Valvontastrategian laadinnassa on huomioitu viraston strategiset tavoitteet, raideliikenteen kansallinen turvallisuussuunnitelma sekä raideliikenteen turvallisuuden tilakuva ja riskialueet.

Valvontasuunnitelmassa määritellään suoritettavat valvontatoimenpiteet huomioiden valvontatoiminnan resurssit ja lainsäädännöstä tulevat valvontaan kohdistuvat vaatimukset niin, että lainsäädännön vaatimukset täyttyvät. Suunnitelmassa kuvataan myös, miten valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan ja seurataan.

Valvontasuunnitelman laadinnassa on käytetty Traficomin raideliikenneosaston riskiperusteista valvontatyökalua, jota on hyödynnetty turvallisuustodistusten, turvallisuuslupien ja ilmoitusmenettelyn piirissä olevien rataverkon haltijoiden valvontakohteiden valinnassa. Muiden valvontakohteiden valinnan osalta on myös käytetty riskiperusteista valintaa Traficomin eri lähteistä saamia tietoja hyödyntäen.

Valvontaa suunniteltaessa on huomioitu kattavasti toimijaan kohdistuva sääntely, jolloin samassa valvontatapahtumassa voidaan tarkastella toimijan toimintaa eri rooleissa.

Liikenne- ja viestintävirasto keskustelee valvonnasta ja valvonnan kehittämisestä muiden toimivaltaisten viranomaisten sekä muiden EU-jäsenvaltioiden kansallisten turvallisuusviranomaisten kanssa erilaisissa yhteistyöverkostoissa. Valvontaviranomaisten yhteistyöstä esiin nousevat tarpeet huomioidaan raideliikenteen valvontaa suunniteltaessa.

Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja. Suunnitelma on nähtävissä Traficomin verkkosivuilla.

Valvonnan käytännön toteuttamista ohjaa valvontasuunnitelman lisäksi Traficomin raideliikenneosaston sisäiset valvonnan työohjeet.

2 Raideliikenteen valvonnan painopisteet

Traficomin raideliikenteen valvonnan keskeisin painopiste on turvallisuusjohtamisjärjestelmien toimivuuden todentaminen. Auditoinneilla ja kohdennetuilla tarkastuksilla täydennetään tietoutta turvallisuusjohtamisjärjestelmien toimivuudesta. Tietoa toimivuudesta saadaan myös muista lähteistä, kuten yleisen turvallisuuden seurannan kautta.

Turvallisuusjohtamisjärjestelmien toimivuuden valvonnan lisäksi Traficomin valvontaa ohjaavat vuosittain valvontasuunnitelman yhteydessä tarkasteltavat ja kyseiselle valvontastrategiakaudelle julkaistavat erityiset painopisteet, jotka on esitelty Traficomin raideliikenteen valvontastrategiassa 2025-2027.

2.1 Raideliikenteen valvonnan strategiakauden erityiset painopisteet

Valvonnan vuosittain tarkasteltavilla painopisteillä tarkoitetaan Traficomin valvonnan kohteena olevia keskeisiä osa-alueita.

Painopisteet huomioidaan valvontatoimenpiteitä suunniteltaessa toimijakohtaisesti.

1. Riskienhallinta ja sen vaikuttavuus

Riskienhallinnan vaikuttavuuteen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota vuonna 2025 toteutettavissa turvallisuusjohtamisjärjestelmäauditoineissa sekä turvallisuuden hallintajärjestelmien tarkastuksissa. Myös mm. toimintavarmuus, kyberturvallisuus sekä kalustoyksikön kunnossapidosta vastaavan yksikön (ECM)-valvonnassa tullaan arvioimaan riskienhallinnan vaikuttavuutta osana valvontakriteerien täyttymisen arviointia.

Valvonnassa tullaan kiinnittämään huomiota siihen, että riskienhallinta on kiinteä osa raideliikenteen toimijoiden turvallisuusjohtamista ja se johtaa turvallisuuden parantamiseksi tehtäviin toimenpiteisiin huomioiden myös riittävä yhteistyö toimintaympäristöön liittyvien muiden osapuolten kanssa.

2. Toimintavarmuus

Toimintavarmuutta tullaan valvomaan vuonna 2025 sekä osana turvallisuusjohtamisjärjestelmien valvontaa että erillisin tarkastuksin. Tarkastuskohteet on valittu riskiperusteisesti toimintavarmuuden kannalta merkittävien kohteiden mukaan, huomioiden muista valvonnoista saatu tieto sekä edellisestä valvonnasta kulunut aika. Osana turvallisuusjohtamisjärjestelmävalvontaa keskitytään riskiperusteisesti olennaisimpiin toimintavarmuuden varmistamisen osa-alueisiin.

3. Turvallisuuskulttuuri

Turvallisuuskulttuurin piirteiden havainnointia on käytetty valvontaa tukevana keinona ja siihen liittyvät Traficomin sisäiset toimintamallit ovat osin vielä kehityksen alla. Vuonna 2024 on tehty turvallisuuskulttuurin havainnointia osana muuta valvontaa. Havainnointia jatketaan vuonna

2025 osana turvallisuusjohtamisjärjestelmävalvontaa ja sen toteuttaa valvontaan nimetty auditointiryhmä.

Lisäksi pilotoidaan kahdessa kohteessa syvennettyä turvallisuuskulttuurin havainnointia, joka sisältää turvallisuusjohtamisjärjestelmäauditoinnin yhteydessä tehtävän tarkkailun lisäksi erillisiä haastatteluja. Syvennetyissä turvallisuuskulttuurihavainnoinneissa pyritään kiinnittämään huomiota turvallisuuskulttuurin rooliin inhimillisen varmistamisen varassa olevien toiminnoissa.

3 Valvonnan toimijaryhmäkohtainen kohdentaminen 2025

Taulukossa 1 on esitetty valvontamäärät jaoteltuina valvontatyypeittäin.

Valvontamenetelmät on esitelty raideliikenteen valvontastrategiassa. Valvontaa täydentäviä keinoja hyödynnetään tarpeen mukaan.

Taulukko 1: Valvonnan määrät valvontatyypeittäin

Toimijaryhmät	Määrä
Toimintavarmuusauditoinnit/-tarkastukset (erilliset tarkastukset)	6
Rautatieliikenteenharjoittajien auditoinnit ja tarkastukset	9
Rataverkonhaltijoiden auditoinnit ja tarkastukset	20
VAK-valvonta (erilliset tarkastukset)	7
Kaupunkiraideliikenteen toimijoiden auditoinnit	2
Sertifioitujen toimijoiden ECM-valvonta (erilliset auditoinnit)	3
Rautatieliikenteen kalustotarkastukset	8
Oppilaitosvalvonta (suoritetaan turvallisuusjohtamisjärjestelmiin liittyvän valvonnan yhteydessä tai erillisinä tapahtumina)	5
Kyberturvallisuusvalvonnat	3

3.1 Turvallisuusjohtamisjärjestelmäauditoinnit ja turvallisuuden hallintajärjestelmien tarkastukset

Turvallisuusjohtamisjärjestelmien ja turvallisuuden hallintajärjestelmien valvonnassa tarkastellaan, että rautatieliikenteen harjoittajat ja rataverkon haltijat toimivat turvallisuusjohtamisjärjestelmiensä ja turvallisuuden hallintajärjestelmiensä mukaisesti ja että nämä järjestelmät täyttävät niille asetetut vaatimukset.

Turvallisuusjohtamisjärjestelmän auditoinneissa ja turvallisuuden hallintajärjestelmien tarkastuksissa huomioidaan lisäksi tapauskohtaisesti vaarallisten aineiden kuljetusten turvallisuuteen, ECM-toimintaan, oppilaitostoimintaan, toimintavarmuuteen sekä turvallisuuskulttuuriin liittyviä näkökulmia.

Erillisten näkökulmien huomiointi voi sisältää etukäteishaastattelun etäyhteyksin, ennakkokysymyksiä, muiden valvontamenetelmien tai valvontaa täydentävien keinojen hyödyntämistä osana auditointia.

Auditoinnit ja tarkastukset voidaan toteuttaa haastatteluin joko etäyhteyksiä hyödyntämällä tai paikan päällä, ja ne voivat sisältää myös kenttäkäyntejä. Jokainen auditointi tai tarkastus suunnitellaan tarkemmin tapauskohtaisesti.

Lisäksi voidaan suorittaa asiakirjavalvontaa esimerkiksi turvallisuuskertomuksiin liittyen.

3.2 Toimintavarmuusvalvonta

Toimintavarmuutta ja varautumista tarkastellaan turvallisuusjohtamisjärjestelmä-/turvallisuudenhallintajärjestelmävalvonnan lisäksi erillisissä toimintavarmuusauditoinneissa.

Valvonnassa tarkastellaan Traficomien määräyksen "Valmiussuunnittelun järjestäminen liikennejärjestelmässä" kriteerien mukaista varautumista eri tasoihin häiriötilanteisiin.

3.3 Vaarallisten aineiden kuljetusten turvallisuuden valvonta (VAK-valvonta)

VAK-valvonta kattaa vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (541/2023) mukaisen valvonnan.

Valvontaa kohdennetaan muun muassa tilapäisen säilytyksen paikkoihin. Vuonna 2025 tehdään kolme valtion rataverkon tilapäisen säilytyksen paikkaan kohdentuvaa tarkastusta. Lisäksi valvontaa voidaan kohdentaa asiakirjavalvontana liittyen esimerkiksi turvallisuusneuvonantajan nimeämiseen, turvasuunnitelmiin ja sisäisiin pelastussuunnitelmiin.

VAK-valvontaa tehdään myös osana turvallisuusjohtamisjärjestelmä-/turvallisuudenhallintajärjestelmävalvontaa. Lisäksi vuonna 2025 suoritetaan riskiperusteisesti kaksi rautatieliikenteen harjoittajaan kohdentuvaa VAK-tarkastusta.

3.4 Kaupunkiraideliikenteen valvonta

Traficom valvoo kaupunkiraideliikenteen toimijoita turvallisuusjohtamisjärjestelmään kohdentuvien auditoinnein. Auditoinnit kohdennetaan kulloinkin valittuun turvallisuusjohtamisjärjestelmän osaan huomioiden toimijoihin kohdistunut aiempi valvonta sekä esiin nousseet riskitekijät.

3.5 Kalustovalvonta (sis. GOST-kalusto)

Kalustovalvontaa tehdään tarpeen mukaan ja se toteutetaan erillisin tarkastuksin tai muun valvonnan yhteydessä.

Suomen sisäisessä liikenteessä oleva GOST-kalusto

Määräaikaisen lakimuutoksen alaista kalustoa, kunnossapitoa ja mallin toimintaa seurataan ylätasolla Liikenne- ja viestintäministeriön seurantatyöryhmässä, jossa on edustettuina ja nimettyinä kaikki asiaan liittyvät keskeiset osapuolet. Lisäksi Traficom valvoo kokonaisuutta tarkastuksin.

Yleisten valvontaperiaatteiden lisäksi Traficom valvoo GOST-kalustokokonaisuutta perustuen ohjeeseen "Ohje OSJD/GOST-standardin mukaisen kaluston käyttämisestä Suomen sisäisessä rautatieliikenteessä".

GOST-kaluston valvontakohteet on valittu riskiperusteisesti aiemman valvonnan tuloksiin perustuen.

Yhdysliikenteen kalusto

Perinteiselle yhdysliikenteen kalustolle kohdennetaan kolme valvontakertaa.

Pääpaino on seuraavissa kohteissa:

- Käyttöönottoluvat
- Huoltopäivämäärät
- Pakotesäätelyn noudattaminen
- Tekninen rajatarkastus
- Huomiota kiinnitetään myös junien lähtövalmiuteen Vainikkalasta.

3.6 ECM-valvonta

ECM-valvonta keskittyy sertifioidujen kaluston kunnossapidosta vastaavien yksiköiden (ECM) sertifiointin ylläpidon edellyttämään valvontaan toimijakohtaisten sertifiointikauden kattavien valvontaohjelmien mukaisesti.

Sertifioimattomien ECM:ien valvontaa toteutetaan rautatieliikenteen harjoittajien turvallisuusjohtamisjärjestelmien valvonnan yhteydessä.

3.7 Kyberturvallisuuden valvonta

Traficom valvoo (NIS1) rataverkon haltijan sekä liikenteenohjauspalvelun tarjoajan käyttämien viestintäverkkojen ja tietojärjestelmien riskien hallintaa sekä häiriöiden ilmoittamista. Uuden kyberturvallisuuslain (NIS2) voimaan tulon jälkeen Traficomin raideliikenteen kyberturvallisuuden valvontaa suoritetaan uuden lainsäädännön vaatimusten mukaisesti kohdistuen valvonta ensisijaisesti raidejärjestelmän kannalta merkittäviin toimijoihin.

Kyberturvallisuuden valvonnalla varmistetaan, että toimijoiden toiminta toteutuu dokumentoidulla tavalla ja täyttää lainsäädännön vaatimukset.

4 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Toteutettua valvontaa seurataan Traficomin raideliikenneosaston valvontaja luvanhallintatyöryhmän toimesta neljännesvuosittain, jolloin arvioidaan mahdollisia tarvittavia lisätoimenpiteitä valvontasuunnitelman toteuttamiseksi.

Vuoden 2026 tammikuussa arvioidaan vuoden 2025 valvonnan ja valvonnan painopistealueiden toteutumista sekä tehdään yhteenveto vuoden 2025 valvontasuunnitelman toteutumisesta.

5 Valvonnasta kerättyjen tietojen käsittely

Valvonnasta kerättyjä tietoja käsitellään kaksi kertaa vuodessa järjestettävissä Traficomin sisäisissä valvontatyöpajoissa, missä huomioidaan valvonnan tulokset ja niihin liittyvät trendit. Työpajojen perusteella päivitetään myös raideliikenteen riskikuvaa, jota kehitetään myös osana kansallista turvallisuussuunnitelmaa. Riskikuva toimii tukena valvonnan suunnittelussa. Lisäksi valvonnan tulokset päivitetään osaksi raideliikenneosaston sisäistä riskiperusteista valvontatyökalua.

Valvontahavainnot käydään tarvittavin tavoin läpi kulloinkin valvotun organisaation kanssa ja tarpeen mukaan yleisellä tasolla esimerkiksi Traficomin järjestämien sidosryhmätilaisuuksien yhteydessä.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 21.1.2025. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.

Kaisa Sainio
Päällikkö

Emma-Liisa Tanska
erityisasiantuntija